

Co-funded by the European Union

THE LONDON SCHOOL
OF ECONOMICS AND
POLITICAL SCIENCE

Internetgedrag van minderjarigen trends en risico's

B-CCENTRE en LINC, KU Leuven

2 april 2014

Sofie Vandoninck, Instituut voor Mediastudies

Onderzoek online risico's

EU Kids Online

- Meer dan 25000 kinderen + ouders in totaal (25 landen)
- Voor België: 1005 respondenten
- Interviews thuis, face-to-face
- Schriftelijke vragenlijst voor gevoelige vragen
- Gestratificeerde toevalssteekproef
- Vooraf geteste vragenlijst
- Consultatie van stakeholders en adviserend panel
- Dataverzameling in mei-augustus 2010

Vlaams vervolgonderzoek

- 33 scholen in Vlaanderen
- 2047 jongeren van het 5de leerjaar tot en met 4de secundair
- Representatieve scholensurvey
- Schriftelijk en anoniem
- Gebaseerd op EU Kids Online survey (vergelijkingen)
- Dataverzameling in oktober-december 2012

Types online risico's

	Content Kind als ontvanger (massaproducties)	Contact Kind als deelnemer (volwassene als initiatiefnemer)	Conduct Kind als actor (kind als initiatiefnemer/ slachtoffer)
Agressief	Gewelddadige en gruwelijke inhoud	Lastigvallen, stalken	Cyberpesten
Seksueel	Pornografisch materiaal	Grooming	Seksuele vragen en handelingen, 'sexting'
Inhoudelijk	Racistische en/of discriminerende inhoud	Ideologische overtuigingen/ brainwashing	Schadelijke user- generated content
Commercieel	Verborgен marketing	Misbruik van persoonlijke data	Gokken, copyright, illegaal downloaden

***Wat doen
kinderen online?***

***Welke risico's
ervaren ze?***

***Wat is de
impact?***

***Hoe ermee
omgaan?***

Activiteiten

Risico's

Schade

Coping

Leren

***User-generated
content***

***Zich slecht of
ongemakkelijk
voelen***

Zich terugtrekken

Spelen

***Seksuele inhoud
en berichten***

Misbruik

***Probleem
aanpakken***

***Mensen
ontmoeten***

***Contact met
vreemden***

***In/uitgesloten
worden***

Erover praten

Iets opzoeken

Cyberpesten

***Weerbaarheid
opbouwen***

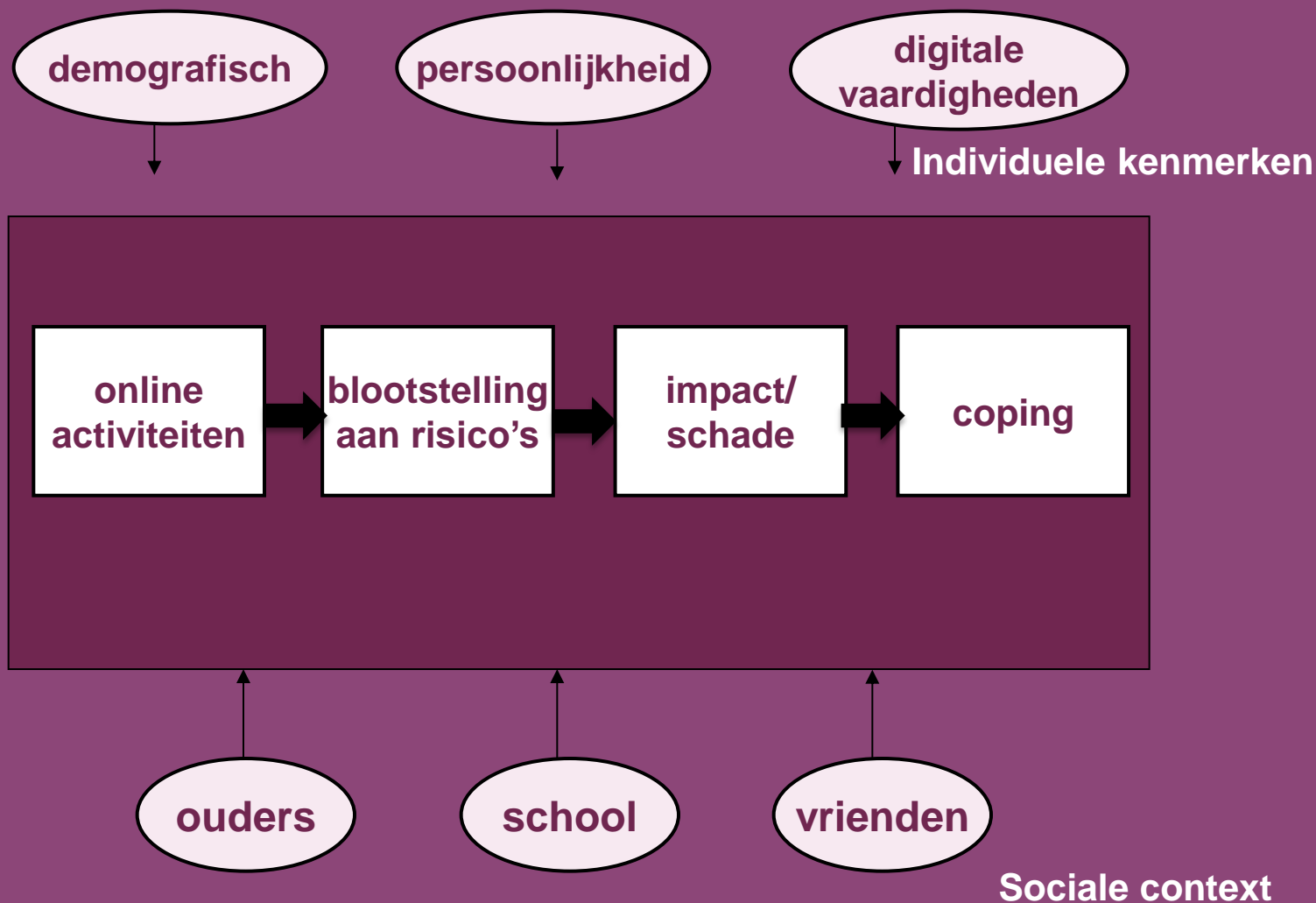
Fatalistisch zijn

***Iets nieuws
proberen***

***Misbruik
persoonlijke
data***

Passief blijven

***Online coping-
strategieën***

Weerbaar of weerloos?

Resultaten

- Kinderen en jongeren online: trends
- **Online risico's: blootstelling versus schade**
- Coping-strategieën: rol van individuele factoren en sociale context
- **Algemene aanbevelingen en concrete tips**

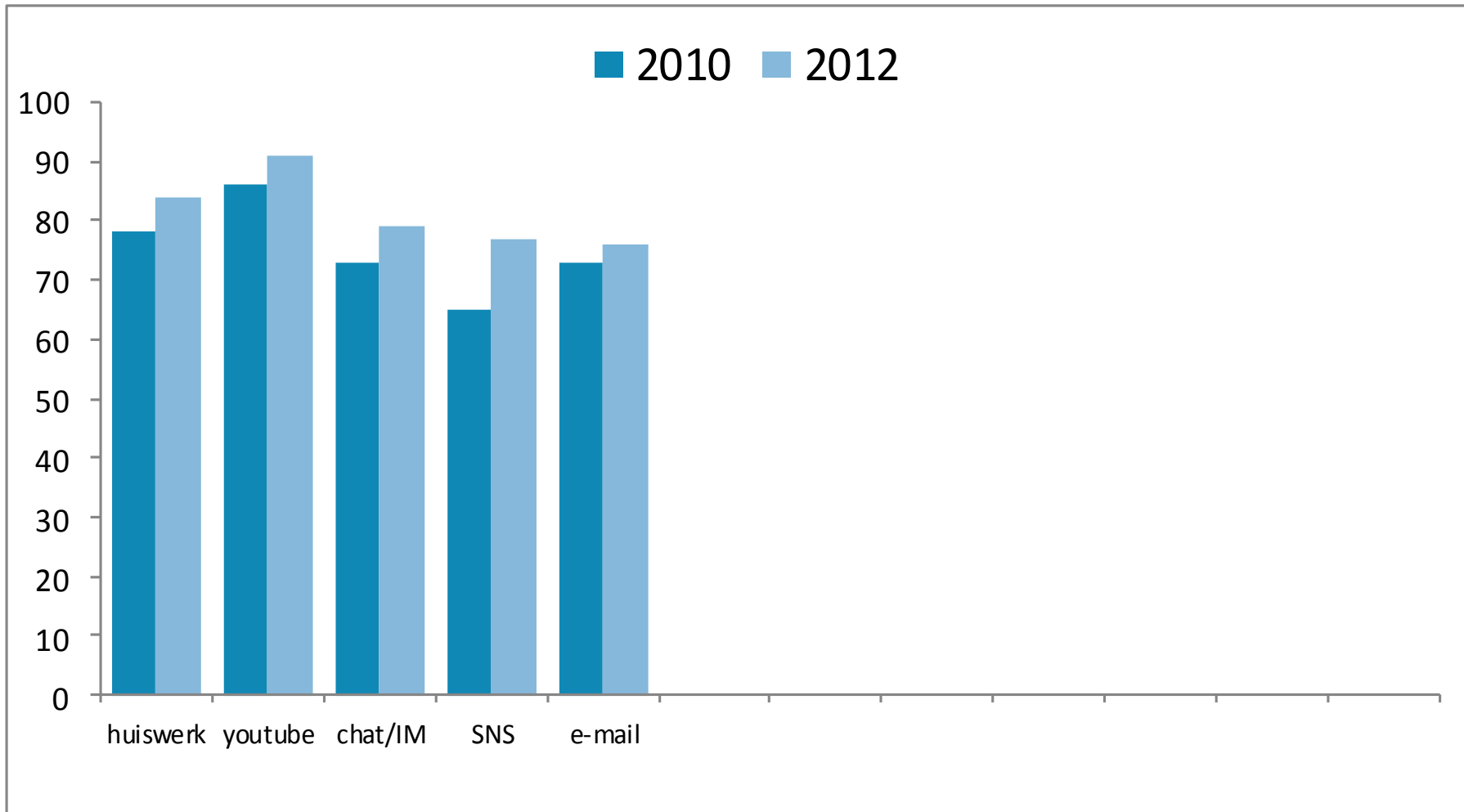
Weerbaar of weerloos?

Resultaten

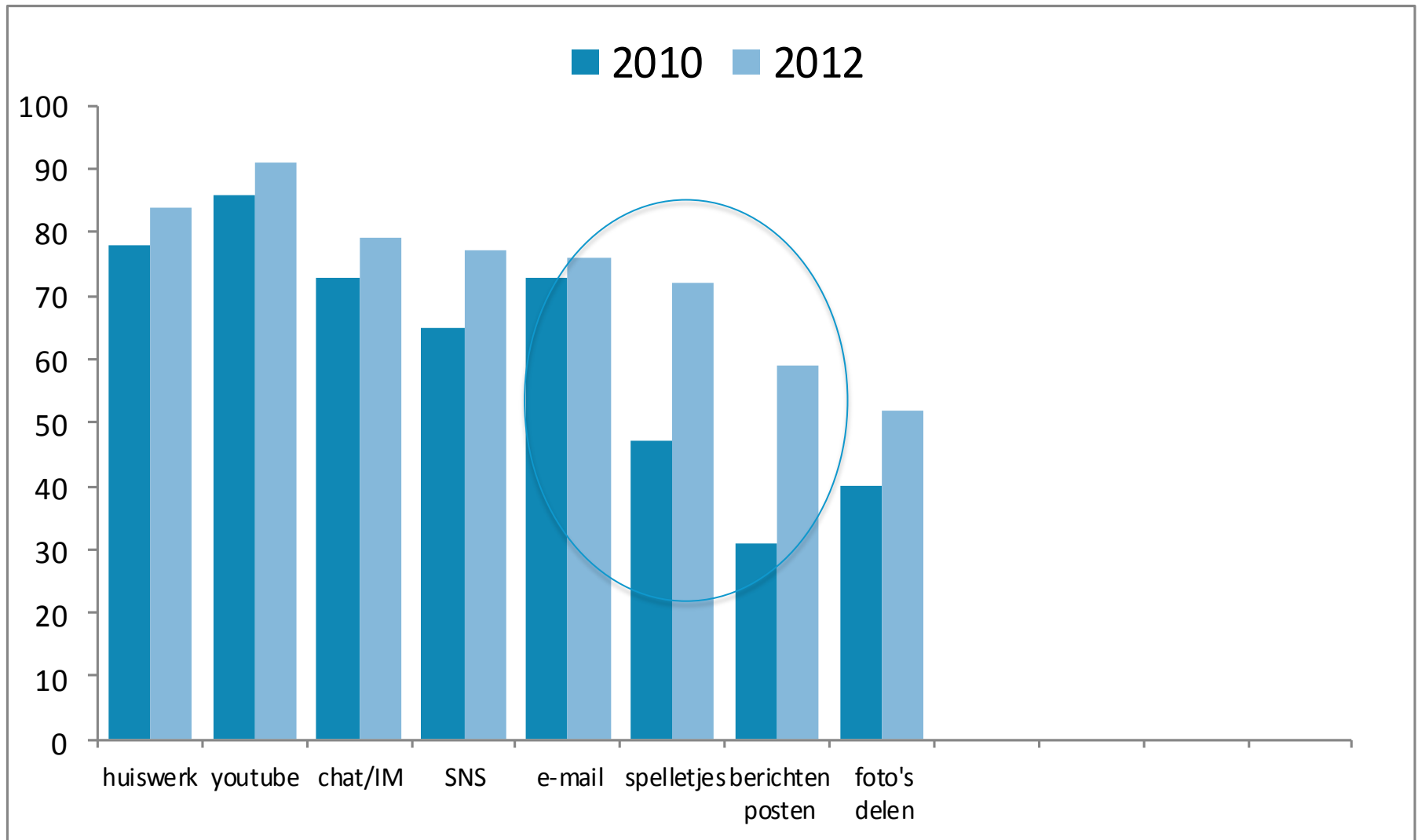

- **Kinderen en jongeren online: trends**
- Online risico's: blootstelling versus schade
- Coping-strategieën: rol van individuele factoren en sociale context
- Algemene aanbevelingen en concrete tips

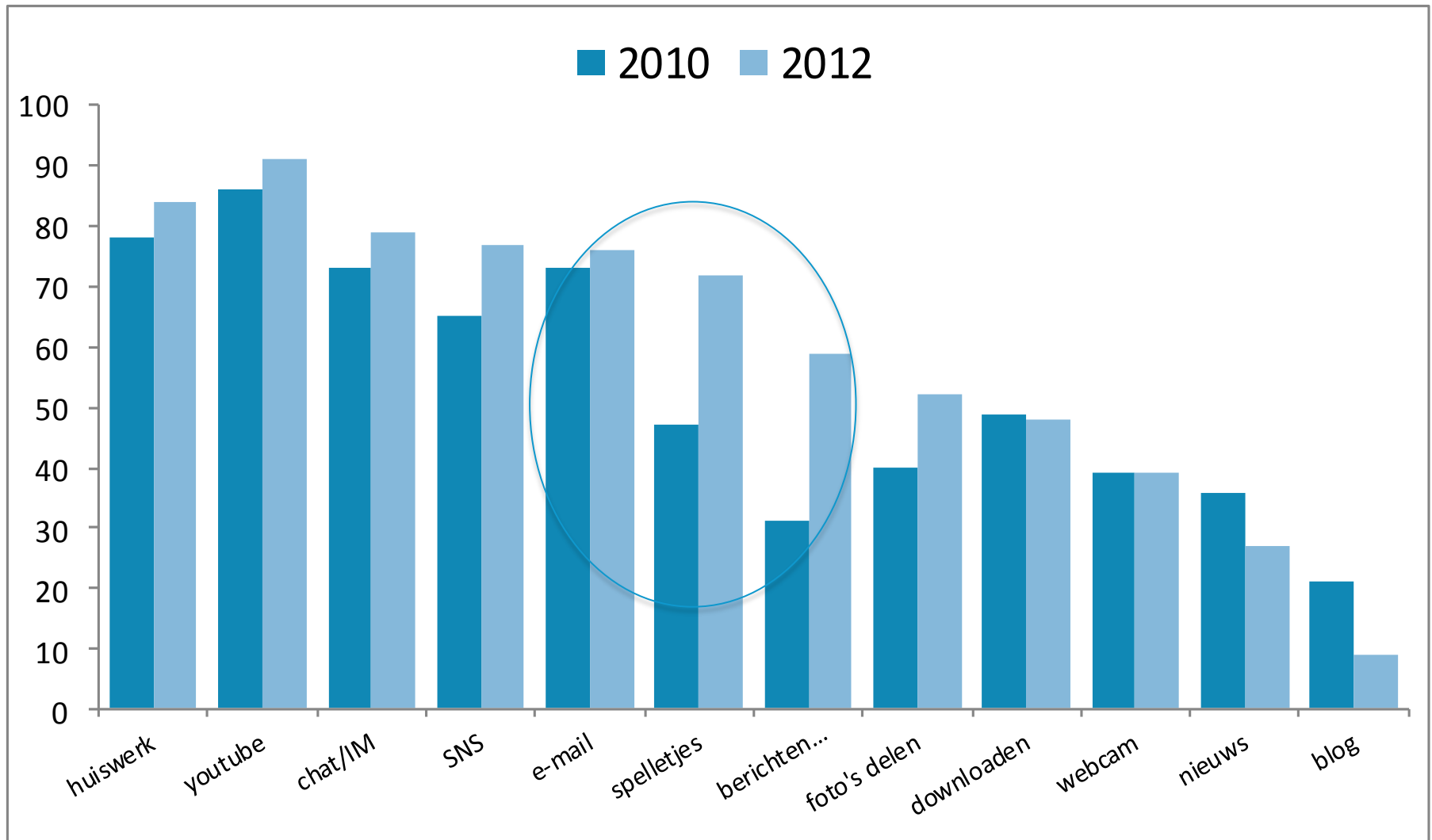
Trends in online activiteiten

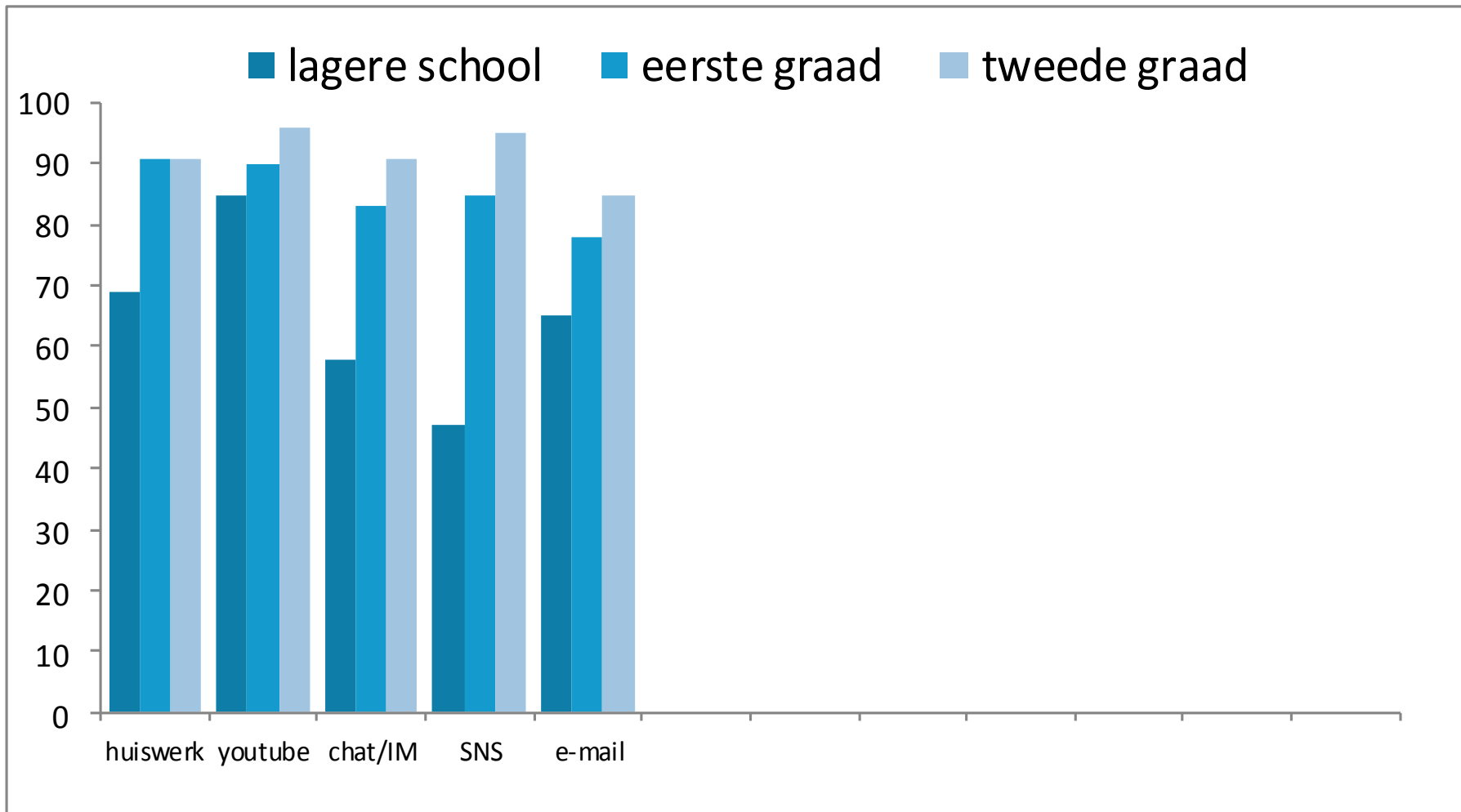
Trends in online activiteiten

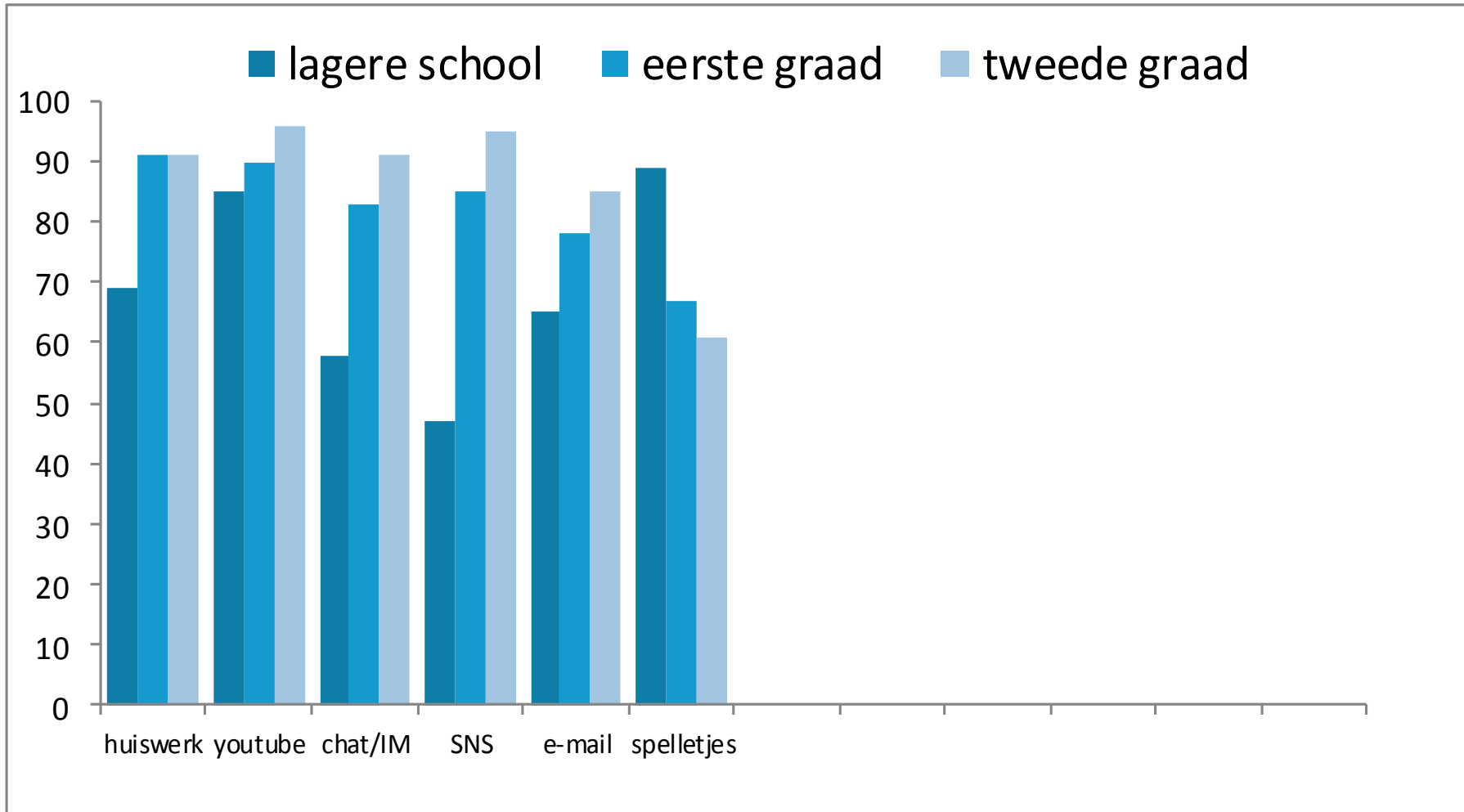
Trends in online activiteiten

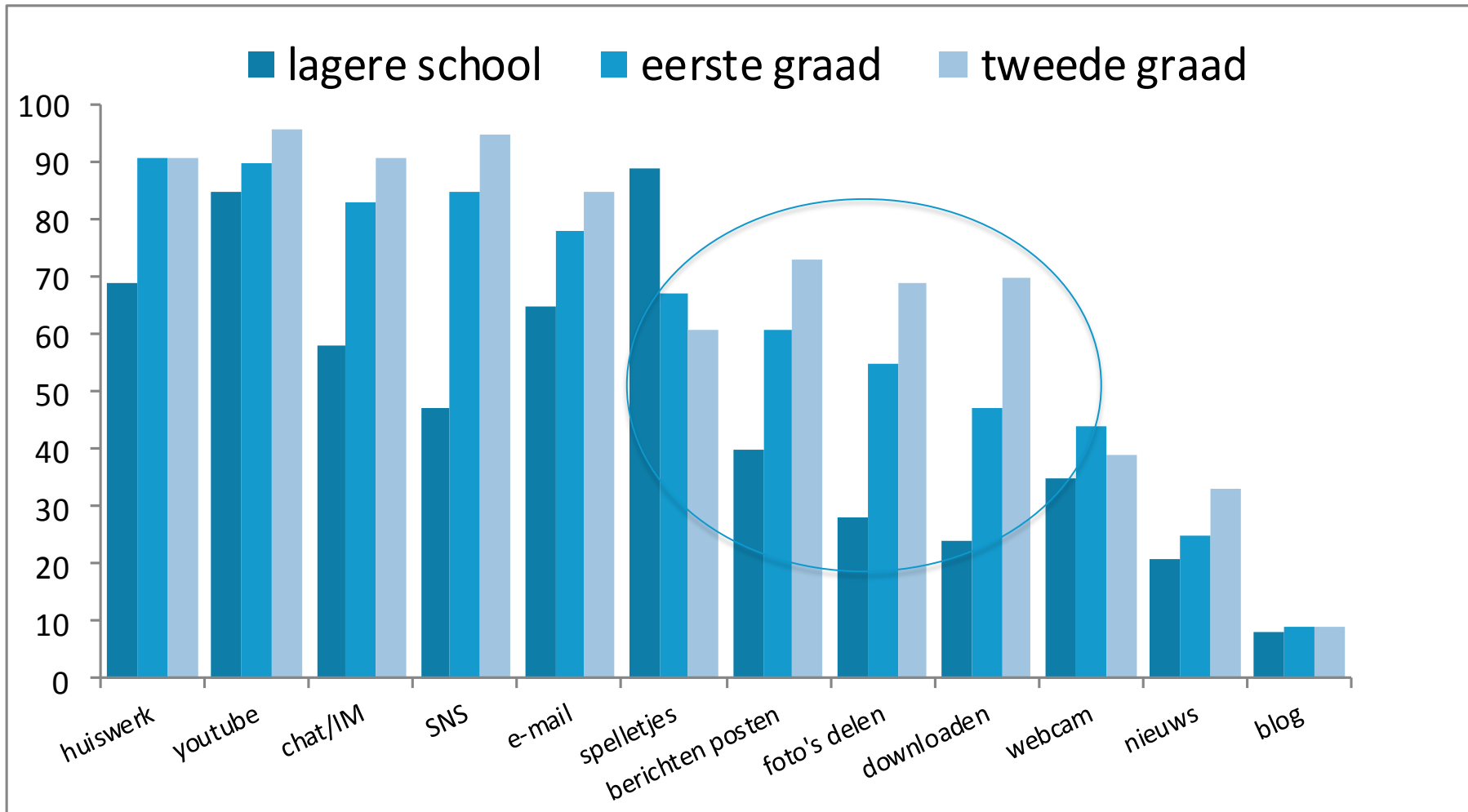
Trends in online activiteiten

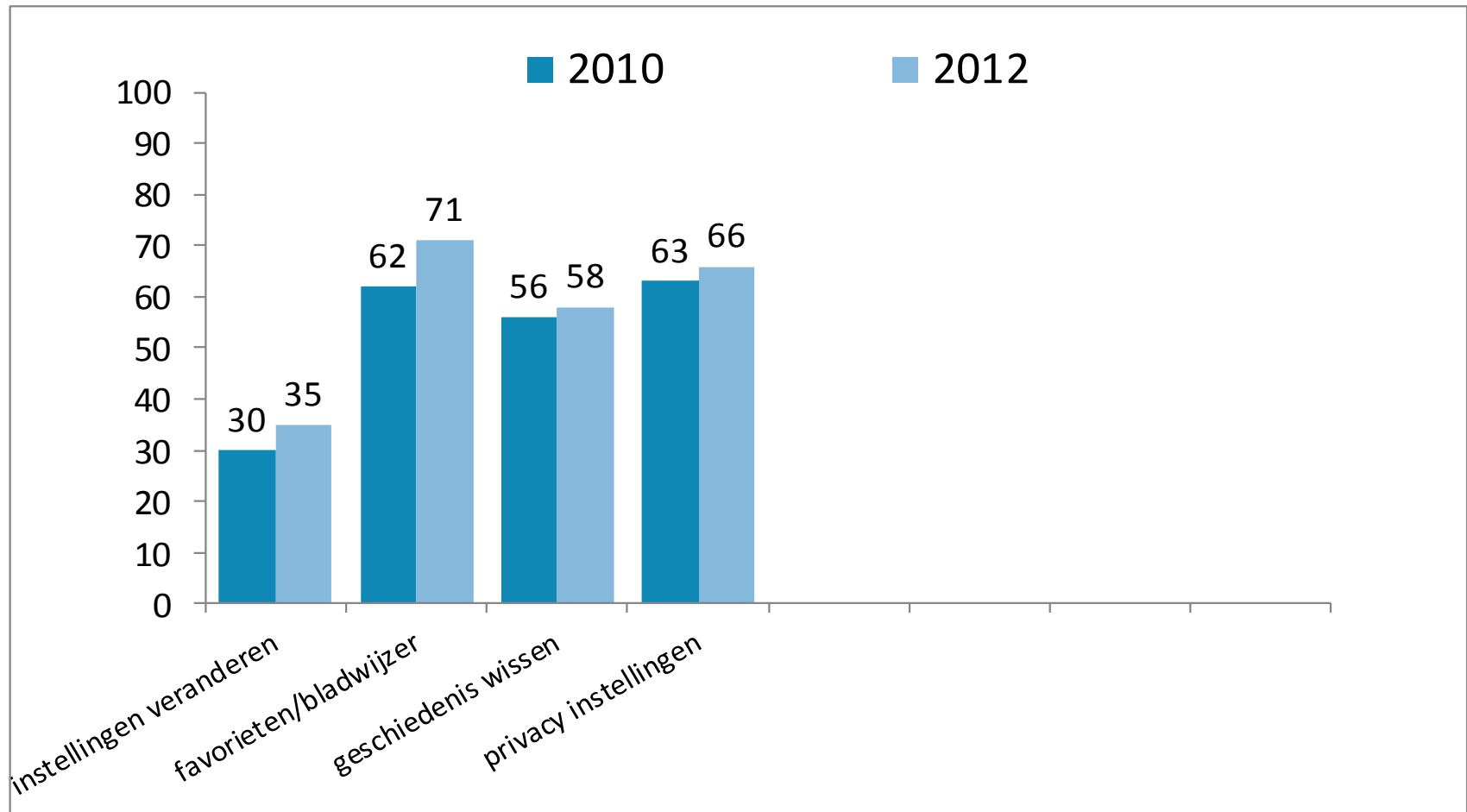
Trends in online activiteiten

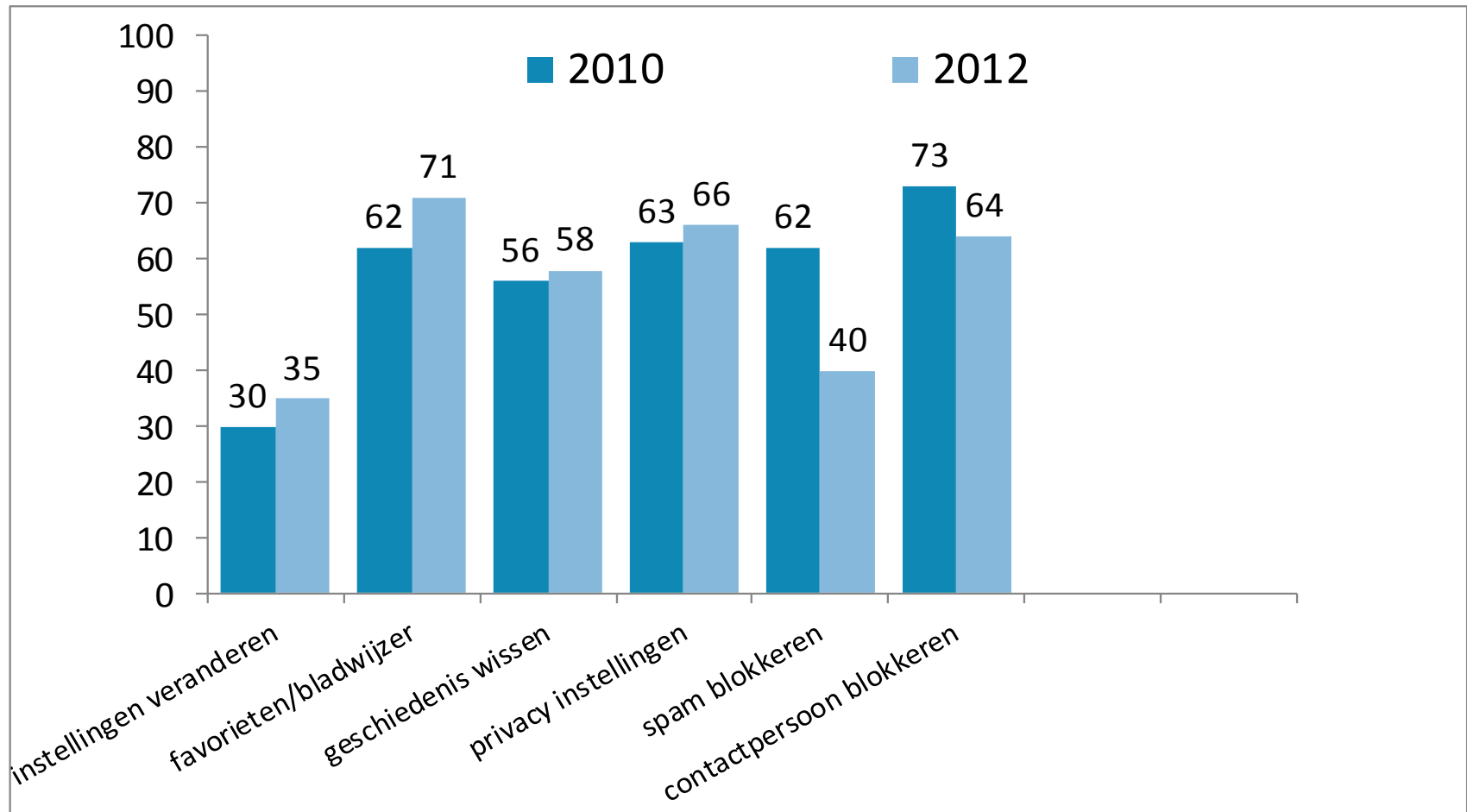
Trends in online activiteiten

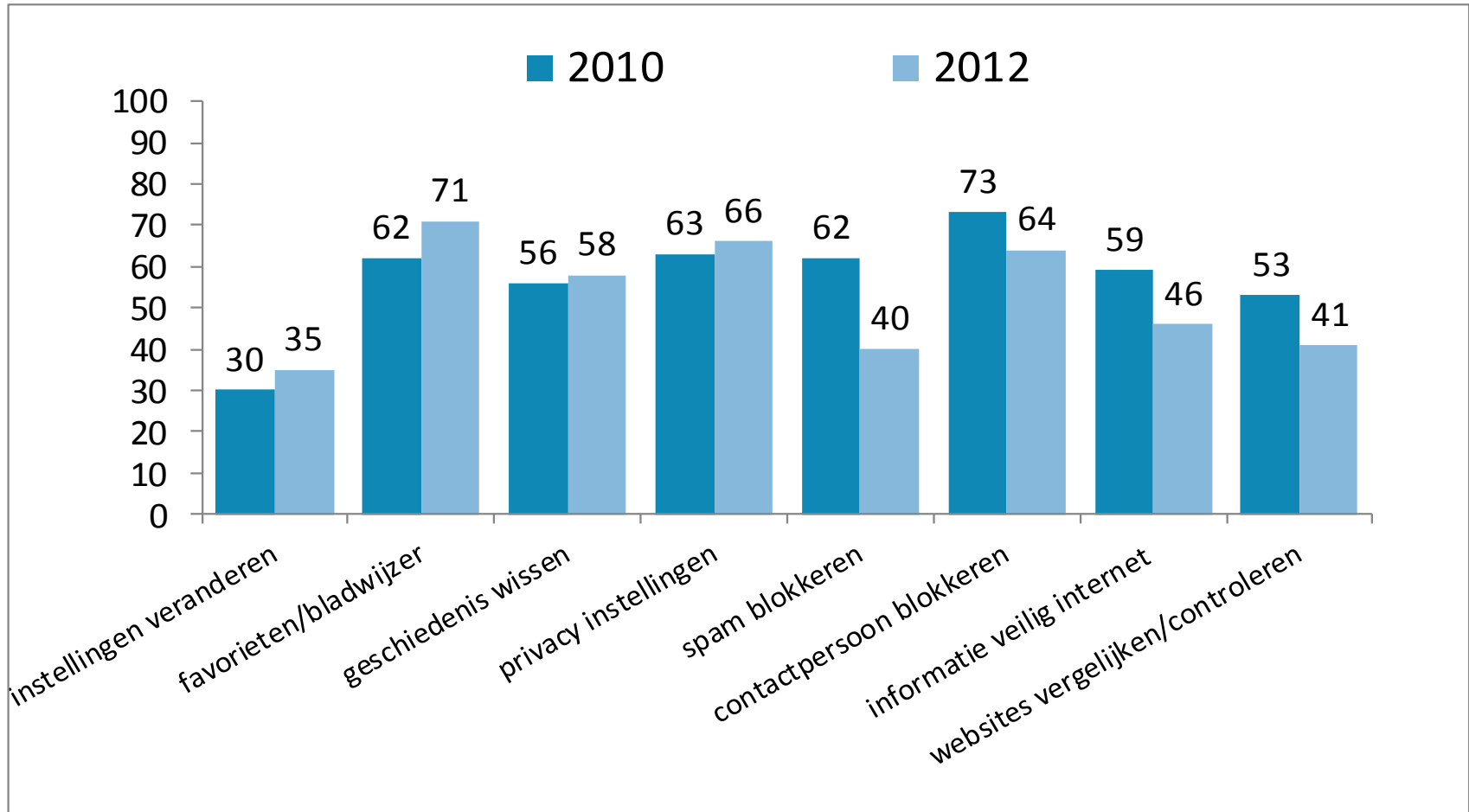
Trends in digitale vaardigheden

Trends in digitale vaardigheden

Trends in digitale vaardigheden

Weerbaar of weerloos?

Resultaten

- Kinderen en jongeren online: trends
- **Online risico's: blootstelling versus schade**
- Coping-strategieën: rol van individuele factoren en sociale context
- Algemene aanbevelingen en concrete tips

Online risico's: blootstelling versus schade

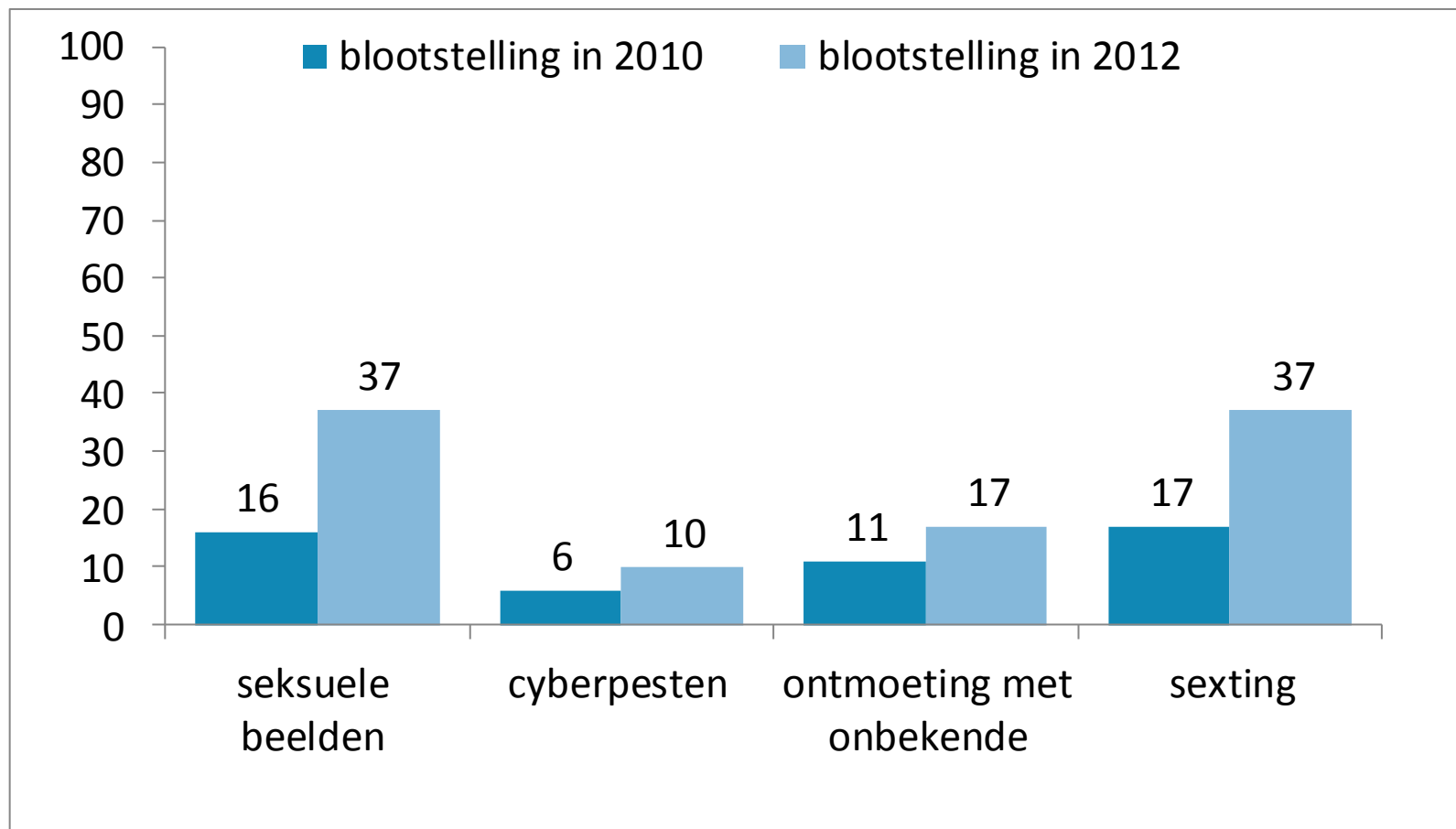
EU Kids Online in HLN.be, 5 feb 2013

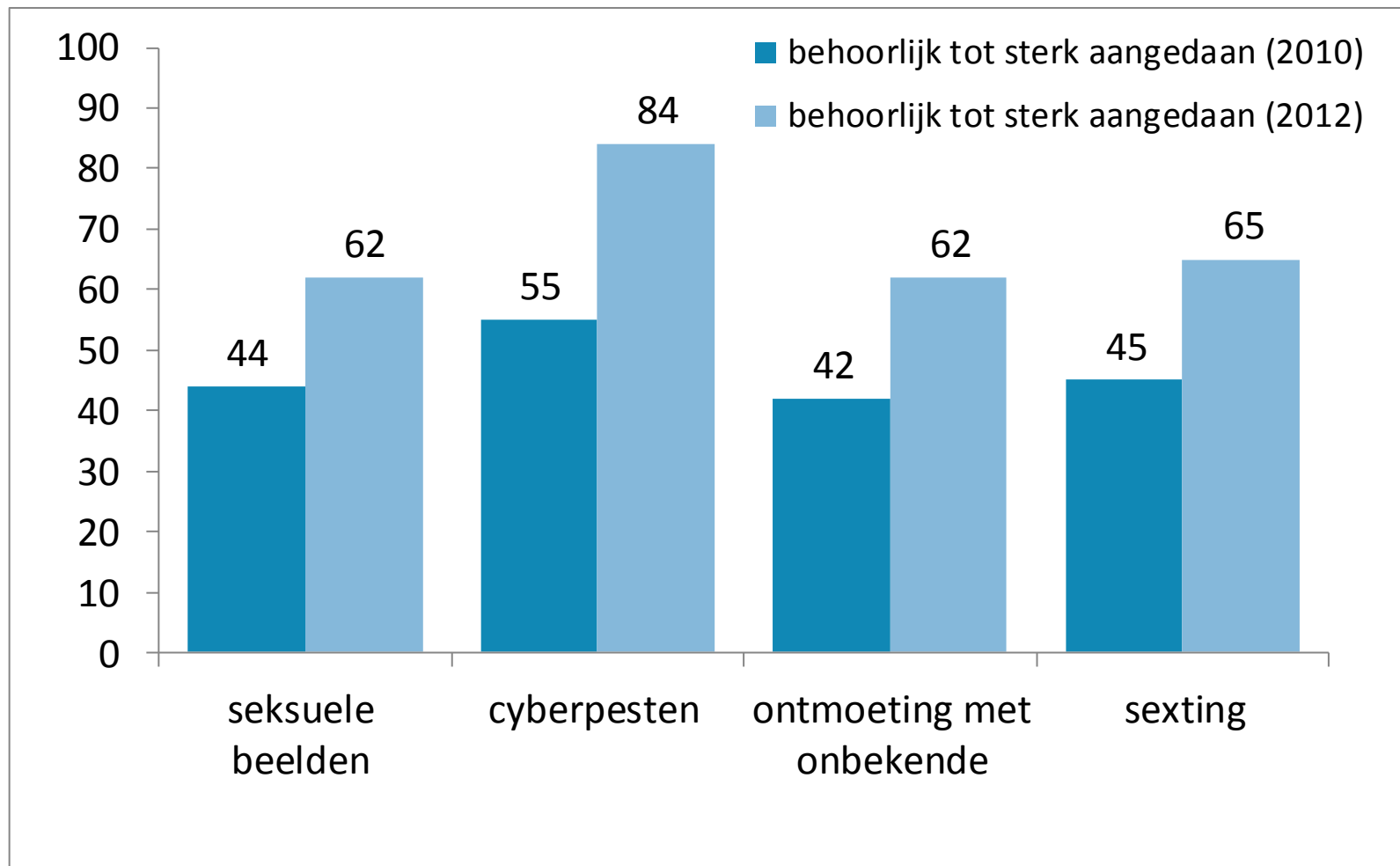
De kinderen vinden dat video-sharing sites zoals YouTube de meeste risico's inhouden, gevolgd door websites (29 procent), sociale netwerksites (13 procent) en spelletjes (10 procent). Ze vinden online filmpjes schokkend omdat de inhoud echt of erg realistisch is. Ze worden vooral geschokt door het zien van wreedheid, moord, dierenmishandeling en zelfs het nieuws. Ook gedragsgerelateerde risico's zoals cyberpesten worden vaak aangestipt.

Sommige risico's die volwassenen zorgen baren werden zelden genoemd. Minder dan 1 procent vermeldt het delen van persoonlijke informatie of in contact komen met vreemden. Ook commerciële inhoud wordt zelden genoemd, net als het te veel tijd online doorbrengen, gokken of zelfmutilatie. Slechts een kleine groep associeert porno met afschuw. Jongens zijn bezorgd over geweld, meisjes over contactgerelateerde risico's.

Blootstelling aan online risico's

Negatieve gevoelens ('schade')

Blootstelling versus schade: kwetsbare groepen

Weerbaar of weerloos?

Resultaten

- Kinderen en jongeren online: trends
- Online risico's: blootstelling versus schade
- **Coping-strategieën: rol van individuele factoren en sociale context**
- Algemene aanbevelingen en concrete tips

Coping strategieën

Inleiding

- Incident Antwerpse Hoeren: http://youtu.be/7q_iiLafzYM
- 300 meisjes misbruikt via internet:
<http://www.deredactie.be/permalink/2.30367?video=1.1750591>

online weerbaarheid
=
anticiperen
preventief handelen
adequate coping-strategieën hanteren

Coping strategieën - typologie

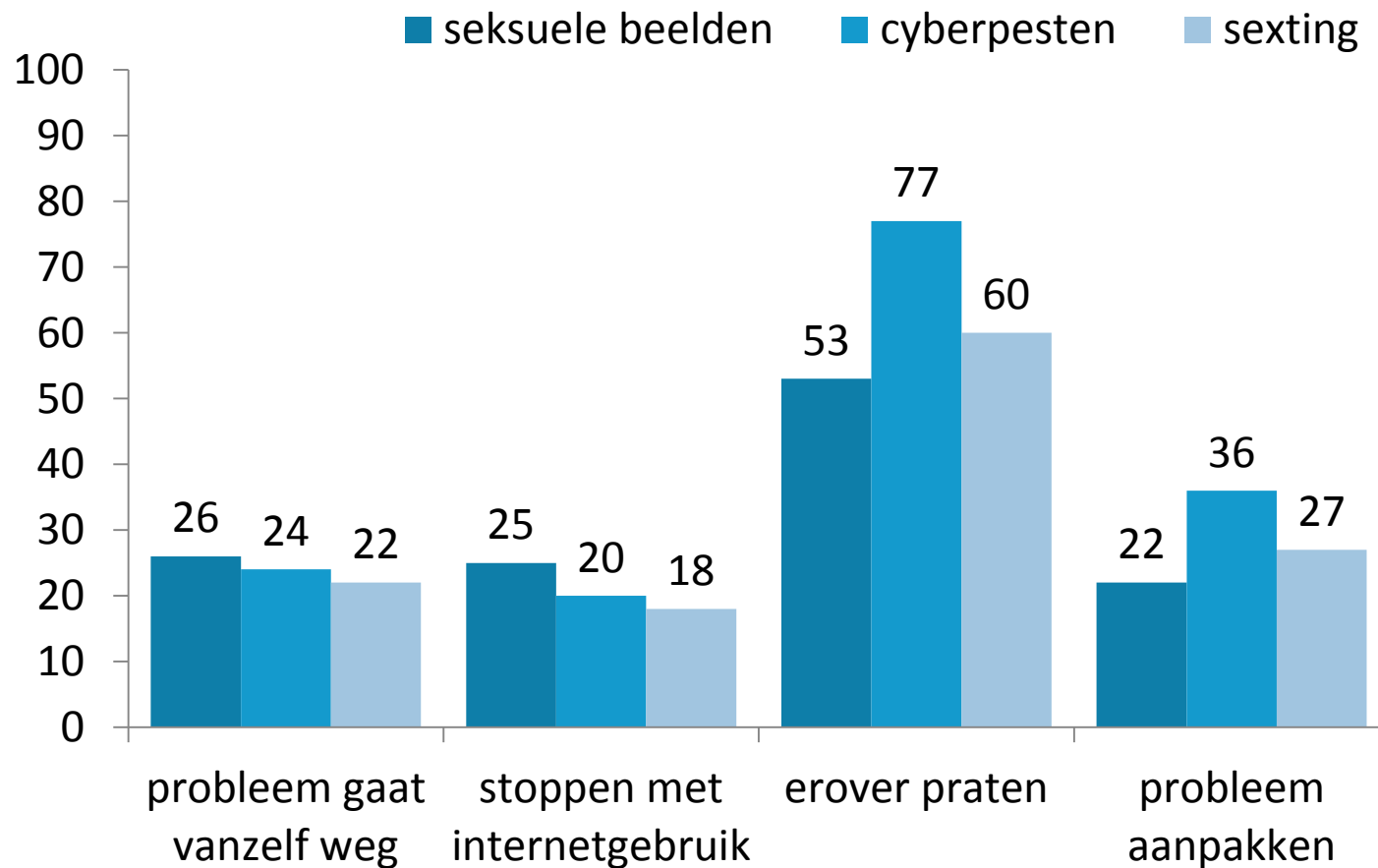
■ Proactieve probleem-oplossende strategieën

- Proberen om het probleem aan te pakken (algemeen)
- Bericht verwijderen, afzender blokkeren, melden aan provider, privacy-instellingen aanpassen (specifiek)
- Erover praten met iemand

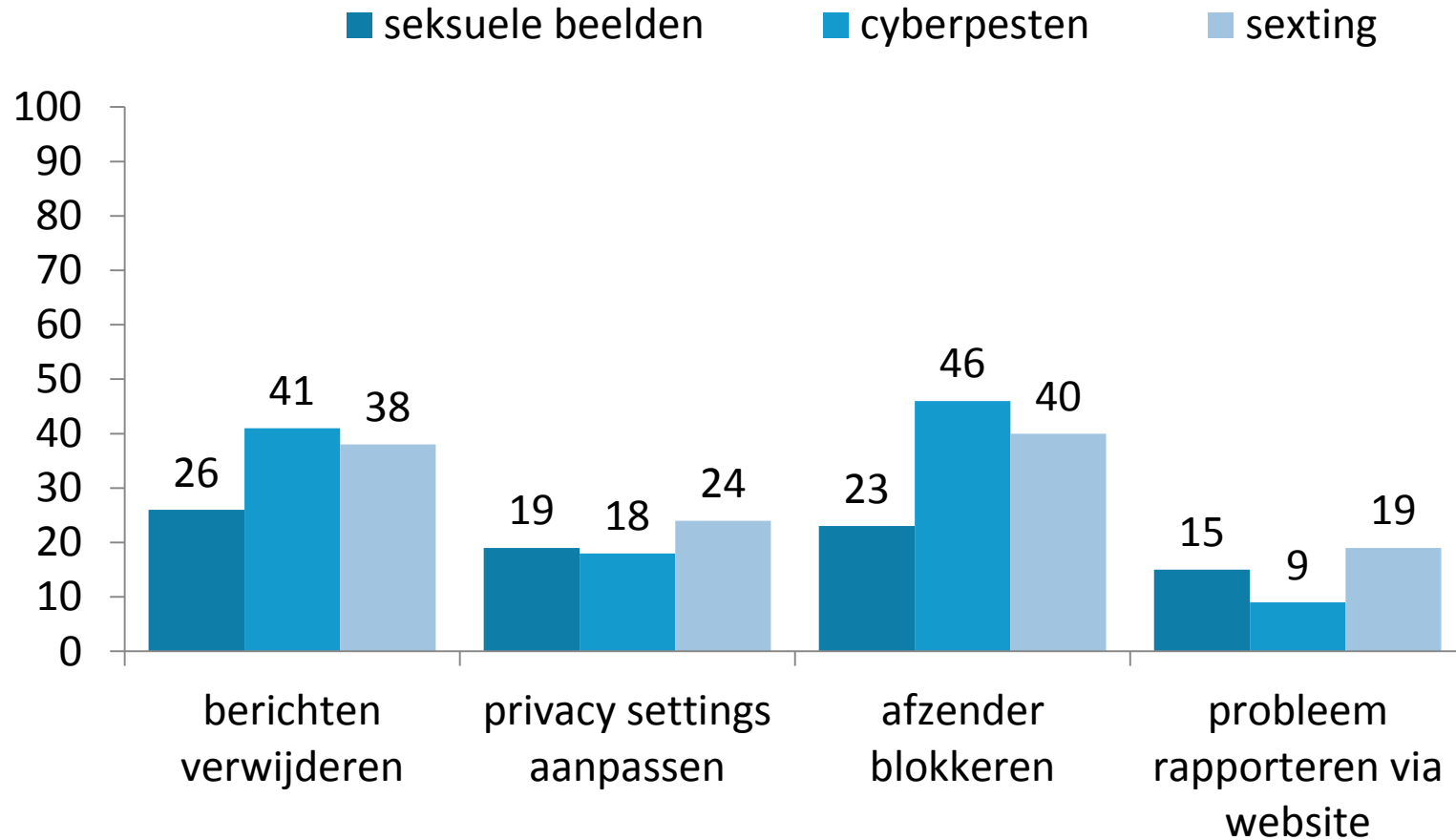
■ Passieve/fatalistische strategieën

- Stoppen met internetten
- Hopen dat het probleem vanzelf verdwijnt

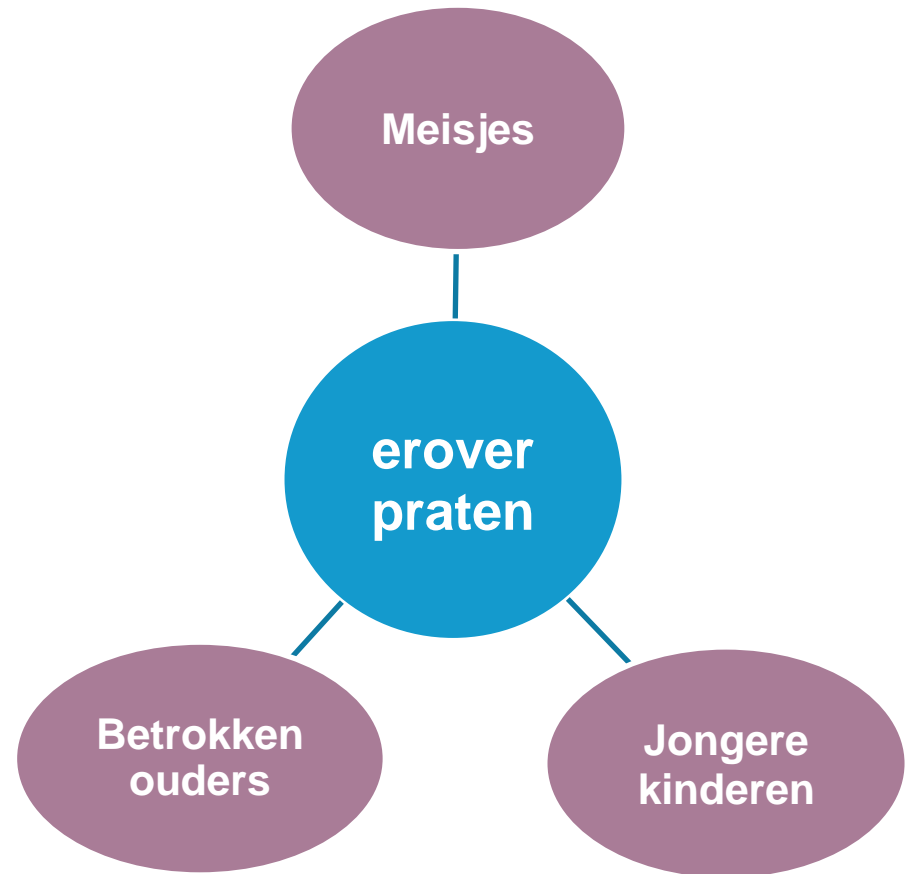
Coping strategieën (1)

Coping strategieën (2)

Coping strategieën kwetsbare en weerbare groepen

Coping strategieën kwetsbare en weerbare groepen

Conclusie coping strategieën

■ Digitale vaardigheden

- Impact eerder beperkt

■ Restricties ouders

- Lijkt online weerbaarheid niet te verhogen

■ Betrokkenheid van ouders bij online veiligheid

- Ambivalente resultaten, geen duidelijke trend
- Meer spraakzaam, maar ook passiever

■ Steun van leerkrachten

- Impact zeer beperkt

Coping strategieën

EU Kids Online in demorgen.be

"Jongeren veranderen internetgedrag niet om seksuele incidenten te voorkomen"

10/02/14, 20u03 - Bron: Belga

© Thinkstock.

Jongeren perken in het algemeen hun activiteiten op het Internet of sociale media niet in om incidenten met seksueel getinte berichten of beelden te vermijden. Ze willen wel vermijden betrokken te raken bij dergelijke voorvallen. Dat blijkt uit het EU Kids Online-project, waarbij 349 kinderen tussen 9 en 16 in 9 EU-landen bevestigd werden. Ook het Instituut voor Mediastudies van de KU Leuven was bij de studie betrokken.

NUTTIGE LINKS

[Spyware tips](#)

[Scouts België](#)

[Chiro België](#)

[Jongerentelefoon](#)

[Jongeren Advies Centrum](#)

MEER OVER

[Internet](#) | [Jongeren](#)

[Homo-reclames overspoelen Sochi: dit zijn de opmerkelijkste](#)

[Eerste test van Facebook Paper: "Leeservaring die dicht bij papier komt"](#)

[Verkeer naar websites met illegale media met kwart gedaald](#)

Meisje (15 jaar)

Ja, een vriendin van mij had wel zo, ik weet niet wat dat was, ik denk MSN... ook zo iemand haar lastig viel maar ze had die dan ook zo toegevoegd en dan waren die aan het *cammen* en dan begon die daar zich ineens af te trekken, die gast, en dan was dat meisje naar de politie gegaan, maar die had geen bewijs dus dan moest die hem gewoon blokkeren. Dan is dat voorbij gegaan, maar ik vond dat maar *goor* dat die... Ik was daar wel even van verschoten dat ze dat zei.

Meisjes (14 jaar)

- Janne: Maar er is wel zo een filmpje op youtube van zo een meisje en die heeft zo zelfmoord gepleegd omdat... die had zo heel haar verhaal uitgelegd... die had zo *geflashed* voor de *cam*, en dan had die jongen haar zitten filmen en foto's genomen en daarna had die haar adres opgezocht of wat was het allemaal
- Interviewer: En wat vind je daar dan van als je zoiets hoort? Vind je dat choquerend of eng, of...?
- Janne: Ja, ergens choquerend. Da's zo...
- Lina: Ik vind dat wel erg voor dat meisje maar aan de andere kant is dat ook haar eigen schuld.
- Janne: Ja, je kan toch verwachten dat een jongen... da's zo typisch jongens...
- Interviewer: Maar ze moet er wel heel erg mee gezeten hebben, want vooraleer je zelfmoord gaat plegen...
- Evi: Ja.
- Laura: Maar je kan toch ook niet naar de politie of zo hulp gaan zoeken...?

EU Kids Online - focusgroepen

Meisjes (15 jaar)

- Sarah: Ja, als ik zoiets krijg [sexy foto van klasgenote], zou ik dat wel laten zien “kijk wat ik nu heb gekregen”. Maar bijvoorbeeld van Lisa, uhm, ja, ik moest die foto’s ook niet hebben of zo, omdat ... dat is ook een vriendin van mij, dus. En dan wil ik dat toch niet op mijn gsm.
- Interviewer: Jullie, zouden jullie dat delen?
- Meisjes: Nee.
- Judith: Maar wel over praten.
- Caro: Wel over praten.
- Judith: En als ik die op mijn gsm doorgestuurd zou krijgen, zou ik die wissen.
- Marthe: Ik wil die niet op mijn gsm hebben.
- Judith: Want Lisa zit bij mij in de klas, die is ook zo naar meneer Hendrickx geweest [zorgleerkracht], samen met een vriendin. En dan hoorde ik die zo roezemoezen naast mij met Eva, die haar vriendin dan, van “Ja, eigenlijk wil ik niet gaan, ik voel me al veel beter”. Maar, ja, die is toch gegaan.

Weerbaar of weerloos?

Resultaten

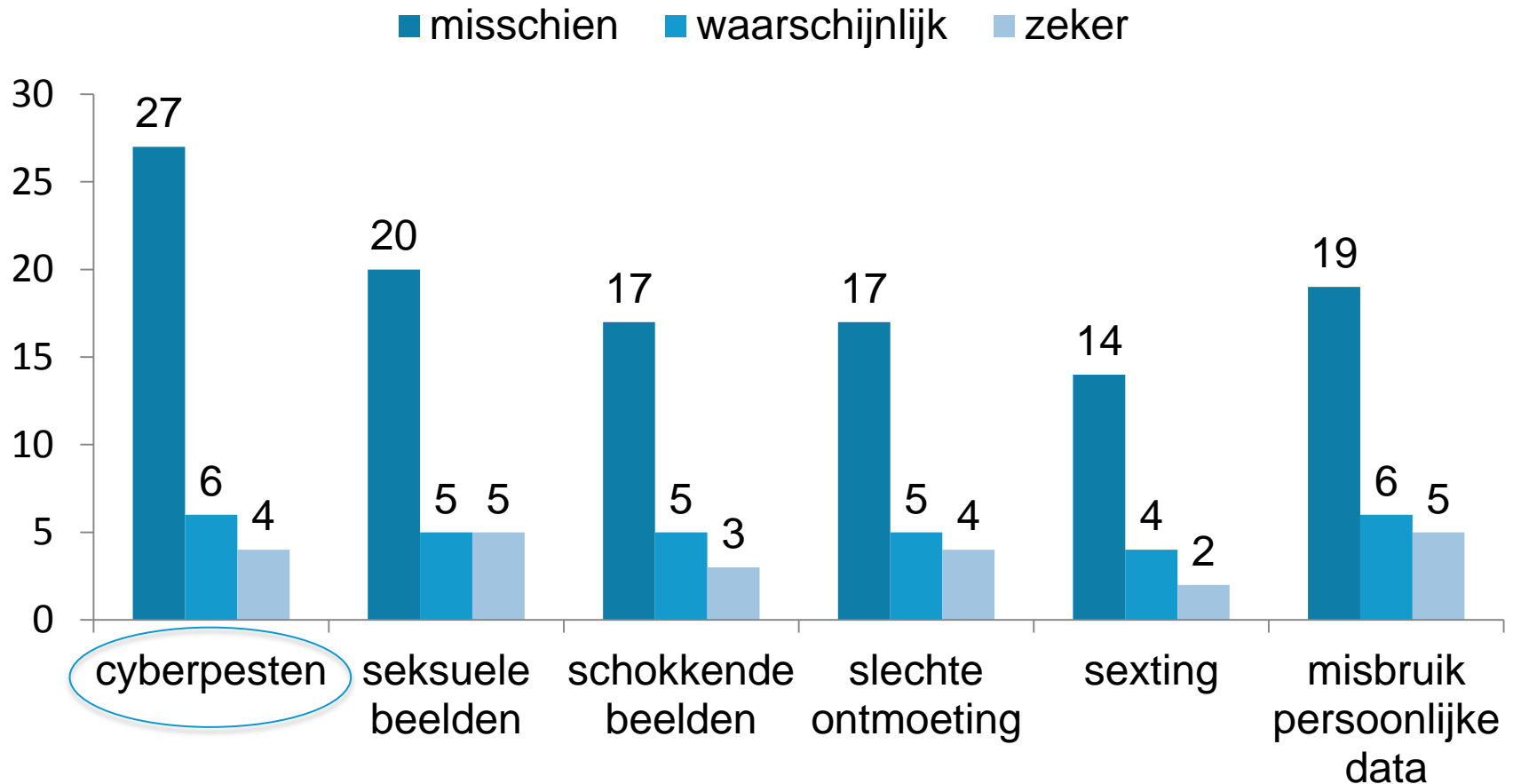
- Kinderen en jongeren online: trends
- Online risico's: blootstelling versus schade
- Coping-strategieën: rol van individuele factoren en sociale context
- **Algemene aanbevelingen en concrete tips**

Meer online weerbaarheid beleidsaanbevelingen

- Meer aandacht voor lagere school
- Actieve ondersteuning op school bij aanleren van digitale vaardigheden (mediawijsheid)
- Ontwikkelen van ‘positive content’, zorgen voor regelmatige updates
- Focus op kwetsbare groepen (meeste ‘schade’)
- Klassiek pesten en cyberpesten niet los zien van elkaar
- Opletten met ‘stranger danger’ discours
- Focus op conduct risico’s en user-generated content
- Online hulpverlening verder uitbouwen en promoten

Zou je online hulp zoeken?

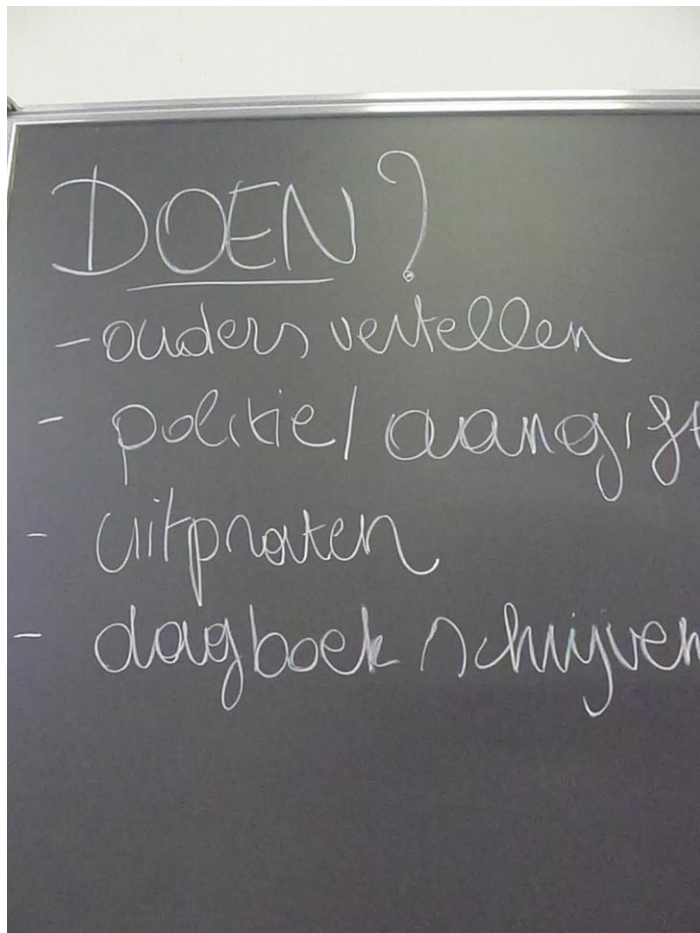
Meer online weerbaarheid

Aanbevelingen voor (zorg)leerkrachten

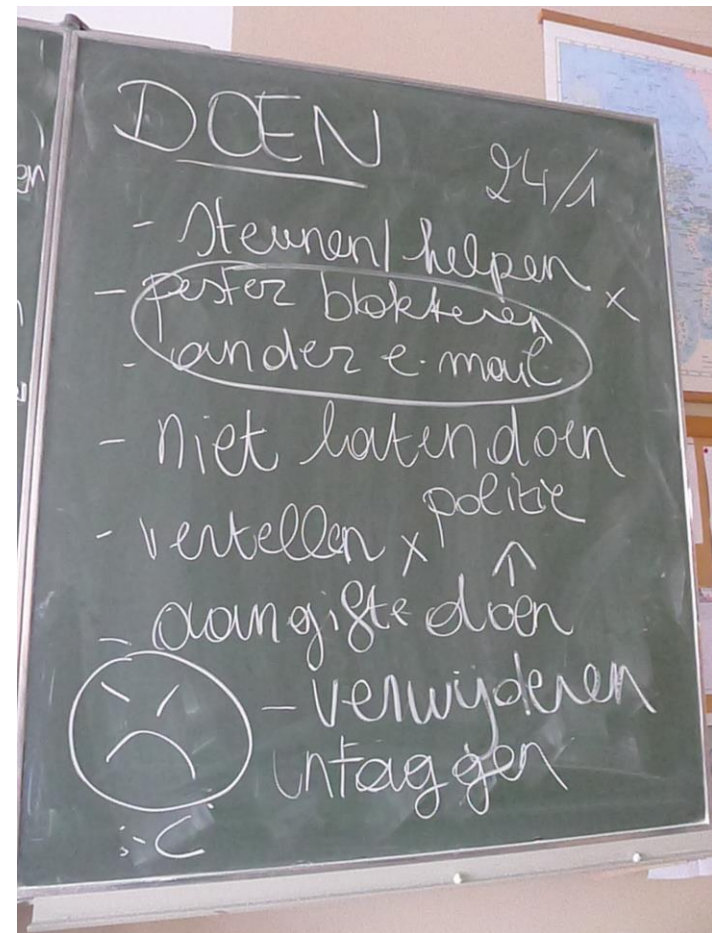

- Open communicatie aanmoedigen en luisterend oor bieden
- Gebruik van (online) proactieve strategieën tonen aan kinderen
- Actief werken aan digitale vaardigheden in de klas
- Extra aandacht voor kinderen met psychologische problemen
- Kinderen ondersteunen bij opbouwen van zelfvertrouwen
- Stimuleren van positieve attitudes t.a.v online veiligheid bij jongeren
- Andere leerkrachten aanmoedigen om te werken rond internetgebruik en online veiligheid
- Uitwerken van een cyberpestprotocol

Cyberpesten brainstorm met leerlingen

1^e jaar B-stroom

1^e jaar A-stroom

Cyberpesten – wat niet doen?

- Wraak nemen
- Terug pesten
- Overhaast reageren

Opletten: ouders laten zich vaak meeslepen
Risico op overreageren

Wel doen: cirkel van pestgedrag doorbreken

Cyberpesten – wat wel doen?

- Erover praten
- Kalm blijven, negeren, niet reageren
- Een tijdje wegblijven van de 'plaats' van het pestgedrag
- Privacy instellingen nakijken
- Pesters blokkeren/verwijderen van vriendenlijst
- Pestboodschappen of foto's (laten) verwijderen
- Persoonlijke informatie van profiel halen
- Paswoord veranderen
- Een ander profiel of account aanmaken
- Bewijsmateriaal bijhouden
- Pestprobleem online rapporteren
- Melden aan Child Focus of de politie

Online rapporteren in Facebook

www.eukidsonline.net

- Tijdlijnen
- Advertenties
- Evenementen
- Groepen
- Berichten
- Pagina's
- Foto's en video's
- Berichten
- Berichten op je tijdlijn
- Vragen

3

Een probleem rapporteren

<https://www.facebook.com/help/181495968648557/>

Meer informatie

- www.eukidsonline.net, www.netchildrengomobile.eu
- Short report 'how to cope and build online resilience?':
<http://eprints.lse.ac.uk/48115/>
- Boeken

Academia Press

The Policy Press

sofie.vandoninck@soc.kuleuven.be